

27

ROZPORZĄDZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 9 stycznia 1998 r.

w sprawie trybu i zasad przyznawania świadczeń odszkodowawczych przysługujących w razie utraty życia lub poniesienia uszczerbku na zdrowiu albo w mieniu podczas korzystania lub w związku z korzystaniem z pomocy innych osób przez Urząd Ochrony Państwa.

Na podstawie art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 180, z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 107, poz. 461, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 53, poz. 214, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, Nr 34, poz. 163 i Nr 104, poz. 515, z 1996 r. Nr 59, poz. 269, Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 70, poz. 443, Nr 88, poz. 554 i Nr 141, poz. 943) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Świadczenia odszkodowawcze określone w rozporządzeniu przysługują osobie, która w czasie udzielania lub w związku z udzielaniem, w trybie określonym odrębnymi przepisami, pomocy Urzędowi Ochrony Państwa poniosła uszczerbek na zdrowiu albo w mieniu, zwanej dalej „osobą poszkodowaną”.

2. Jeżeli wskutek okoliczności, o których mowa w ust. 1, osoba poszkodowana zmarła, świadczenia przyznaje się członkom jej rodziny.

3. Świadczenia odszkodowawcze nie przysługują, jeżeli śmierć, uszczerbek na zdrowiu albo w mieniu osoby poszkodowanej nastąpiły z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa osoby poszkodowanej.

§ 2. Świadczenia odszkodowawcze z tytułu utraty życia lub poniesienia uszczerbku na zdrowiu albo w mieniu wskutek okoliczności, o których mowa w § 1 ust. 1, zwanych dalej „wypadkiem”, obejmują:

- 1) jednorazowe odszkodowanie — dla osoby poszkodowanej z tytułu uszczerbku na zdrowiu,
- 2) jednorazowe odszkodowanie — dla członków jej rodziny z tytułu śmierci osoby poszkodowanej,
- 3) świadczenie wyrównawcze — dla osoby poszkodowanej, której wynagrodzenie uległo zmniejszeniu wskutek uszczerbku na zdrowiu,
- 4) rentę z tytułu niezdolności do pracy — dla osoby poszkodowanej, która stała się osobą całkowicie lub częściowo niezdolną do pracy,
- 5) rentę szkoleniową — dla osoby poszkodowanej, w stosunku do której orzeczono celowość przekwalifikowania zawodowego ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie,
- 6) rentę rodzinną — dla członków rodziny po osobie poszkodowanej, uprawnionych na podstawie pre-

pisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,

- 7) odszkodowanie za uszczerbek w mieniu — dla osoby poszkodowanej lub dla członków jej rodziny,
- 8) bezpłatne świadczenia zdrowotne, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, zaopatrzenie w leki bezpłatnie, za opłatą ryczałtową lub za częściową odpłatnością, zaopatrzenie w artykuły sanitarne oraz inne świadczenia w naturze — dla osoby poszkodowanej oraz dla członków rodziny tej osoby,
- 9) prawo do przysposobienia zawodowego.

§ 3. Podstawę wymiaru świadczeń odszkodowawczych, o których mowa w § 2 pkt 1—6, oraz ich wysokość ustala się na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Rozdział 2

Odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu lub śmierci osoby poszkodowanej

§ 4. 1. Osobie poszkodowanej, która doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, przysługuje jednorazowe odszkodowanie pieniężne, zwane dalej „odszkodowaniem”.

2. Za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu nie rokujące poprawy.

3. Za długotrwały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający sześć miesięcy, mogące jednak ulec poprawie.

§ 5. 1. W razie śmierci osoby poszkodowanej wskutek wypadku, odszkodowanie przysługuje następującym członkom jej rodziny:

- 1) małżonkowi, z którym do dnia śmierci osoba poszkodowana pozostawała we wspólności małżeńskiej, lub uprawnionemu do świadczeń alimentacyjnych z jej strony na podstawie orzeczenia sądu lub ugody sądowej,
- 2) dzieciom własnym i przysposobionym oraz pasierbom, wnukom i rodzeństwu, jeżeli w dniu śmierci

osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,

- 3) rodzicom, osobom przysposabiającym, macosze oraz ojczymowi, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej prowadzili z nią wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli osoba ta przyczyniła się w znacznym stopniu do ich utrzymania albo jeżeli zostało ustalone wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawo do alimentów z jej strony.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje również byłemu małżonkowi osoby poszkodowanej, jeżeli do chwili jej śmierci był on uprawniony do świadczeń alimentacyjnych z jej strony na podstawie orzeczenia sądu lub ugody sądowej.

3. Odszkodowanie przysługuje niezależnie od zasiłku pogrzebowego, odprawy oraz innych świadczeń przysługujących na podstawie odrębnych przepisów.

4. Jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku po otrzymaniu z tego tytułu odszkodowania, uprawnionym członkom jej rodziny przysługuje odszkodowanie, jeżeli bytoby ono wyższe niż odszkodowanie wypłacone tej osobie. W takim przypadku odszkodowanie przyznaje się w wysokości stanowiącej różnicę między kwotami tych odszkodowań i wypłaca się w odpowiednich częściach uprawnionym członkom rodziny.

§ 6. 1. Odszkodowanie, o którym mowa w § 5, przysługuje, jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku w ciągu 3 lat od jego zaistnienia.

2. Proporcjonalne zwiększenie odszkodowania przysługuje osobie poszkodowanej, jeżeli uszczerbek na zdrowiu, będący następstwem wypadku, ulegnie zwiększeniu o co najmniej 10% w czasie określonym w ust. 1.

§ 7. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Szef Urzędu Ochrony Państwa może przyznać odszkodowanie:

- 1) członkowi rodziny osoby zmarłej wskutek wypadku, nie spełniającemu warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej, albo innej osobie bliskiej — w granicach określonych w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- 2) osobie poszkodowanej albo uprawnionemu członkowi rodziny osoby zmarłej wskutek wypadku — wyższe niż określone w przepisach wymienionych w pkt 1.

Rozdział 3

Świadczenie wyrównawcze

§ 8. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku doznała uszczerbku na zdrowiu co najmniej

w 10% i osiąga wynagrodzenie zmniejszone co najmniej o 10%, przysługuje świadczenie wyrównawcze.

2. Świadczenie wyrównawcze nie przysługuje, jeżeli z tytułu uszczerbku na zdrowiu osoba poszkodowana pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy.

§ 9. Świadczenie wyrównawcze stanowi różnicę między wynagrodzeniem z okresu przed powstaniem uszczerbku na zdrowiu a wynagrodzeniem z okresu po powstaniu tego uszczerbku, nie może jednak przekraczać 30% wynagrodzenia z okresu przed powstaniem uszczerbku na zdrowiu.

§ 10. Świadczenie wyrównawcze wypłaca się przez okres nie dłuższy niż trzy lata.

Rozdział 4

Renta z tytułu niezdolności do pracy, renta szkoleniowa i renta rodzinna

§ 11. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku została uznana za całkowicie lub częściowo niezdolną do pracy, przysługuje renta stała lub okresowa albo renta szkoleniowa, na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

§ 12. Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła wskutek wypadku, przysługuje renta rodzinna, na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Rozdział 5

Odszkodowanie za uszczerbek w mieniu

§ 13. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku doznała uszczerbku w mieniu, przysługuje odszkodowanie.

2. Jeżeli osoba poszkodowana poniosła śmierć wskutek wypadku, odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje osobom powołanym do spadku po niej, według zasad określonych w przepisach Kodeksu cywilnego.

3. W przypadku uszkodzenia pojazdu mechanicznego, będącego własnością osoby poszkodowanej, odszkodowanie ogranicza się do kwoty nie wypłaconej przez zakład ubezpieczeń.

Rozdział 6

Świadczenia lecznicze i rehabilitacyjne

§ 14. Świadczenia określone w § 2 pkt 8 są udzielane według przepisów o świadczeniach dla funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa oraz ich rodzin.

Rozdział 7

Postępowanie w sprawach świadczeń

§ 15. 1. Do sposobu ustalania stopnia uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej albo związku śmierci tej osoby z wypadkiem, a także właściwości organów, trybu przyznawania i wypłaty odszkodowania, stosuje się odpowiednio przepisy o odszkodowaniach przysługujących funkcjonariuszom Urzędu Ochrony Państwa w związku ze służbą w Urzędzie Ochrony Państwa, z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia.

2. O stopniu i charakterze uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej orzekają komisje lekarskie właściwe dla funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa.

3. Komisje lekarskie, o których mowa w ust. 2, ustalają również związek śmierci osoby poszkodowanej z wypadkiem.

§ 16. W sprawach dotyczących renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinnej, nie uregulowanych w rozporządzeniu, stosuje się odpowiednio przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, dotyczące:

- 1) postępowania w sprawach rent,
- 2) orzekania o niezdolności do pracy,
- 3) powstawania i ustalania prawa do rent oraz zasad ich wypłaty,
- 4) waloryzacji rent,
- 5) zwrotu nienależnie pobranych rent i dokonywania potrąceń.

§ 17. W razie zbiegu świadczeń przewidzianych w rozporządzeniu ze świadczeniami przysługującymi na podstawie przepisów o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych lub przepisów o odszkodowaniach w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Urzędzie Ochrony Państwa, stosuje się przepisy korzystniejsze dla osoby uprawnionej do świadczeń.

§ 18. Postępowanie w sprawach świadczeń wszczy-
na się z urzędu lub na wniosek osoby poszkodowanej albo innych osób uprawnionych.

§ 19. 1. Po wszczęciu postępowania w sprawie odszkodowania za uszczerbek w mieniu, funkcjonariusz upoważniony przez Szefa Urzędu Ochrony Państwa przeprowadza postępowanie wyjaśniające.

2. W toku postępowania wyjaśniającego ustala się:

- 1) rodzaj, czas, miejsce i przyczynę powstania uszczerbku w mieniu,
- 2) wysokość uszczerbku w mieniu,

3) okoliczności towarzyszące powstaniu uszczerbku w mieniu.

3. W celu dokonania ustaleń, o których mowa w ust. 2, upoważniony funkcjonariusz, prowadzący postępowanie wyjaśniające, korzysta z protokołów, raportów służbowych oraz innych dokumentów sporządzonych w związku z udzieleniem pomocy przez osobę poszkodowaną Urzędowi Ochrony Państwa, w trybie określonym w odrębnych przepisach. W razie potrzeby przesłuchuje się świadków lub zasięga opinii rzeczoznawców.

4. Z przebiegu postępowania wyjaśniającego upoważniony funkcjonariusz sporządza protokół, który poza ustaleniami wymienionymi w ust. 2 powinien zawierać:

- 1) datę i miejsce dokonywania czynności oraz imię i nazwisko osoby przeprowadzającej postępowanie, a także imię, nazwisko i adres osoby poszkodowanej,
- 2) kalkulację ustalonej wysokości uszczerbku w mieniu,
- 3) imiona i nazwiska przesłuchanych świadków oraz treść ich zeznań,
- 4) treść opinii rzeczoznawców.

5. Przed wydaniem decyzji o przyznaniu odszkodowania zapoznaje się osobę poszkodowaną lub osoby uprawnione z materiałami zebranymi w postępowaniu wyjaśniającym i wyznacza się termin do wniesienia przez nie uwag i wniosków.

6. Po rozpatrzeniu uwag, o których mowa w ust. 5, albo gdy w wyznaczonym terminie uwagi nie zostaną zgłoszone, wydaje się decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania odszkodowania.

§ 20. Do postępowania w sprawach świadczeń, w zakresie nie uregulowanym w rozporządzeniu, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 21. Świadczenia przewidziane w rozporządzeniu wypłaca się z budżetu państwa w części dotyczącej Urzędu Ochrony Państwa.

Rozdział 8

Przepisy końcowe

§ 22. W sprawach o przyznanie świadczeń odszkodowawczych, nie zakończonych decyzją do dnia wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się przepisy tego rozporządzenia.

§ 23. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Buzek*